

CİHADIN ÖNEMİ*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm,

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidînâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

قُمْ فَإِنَّهَا نَوْمَةٌ جَهَنَّمِيَّةٌ يَعْنِي النَّوْمَ عَلَى الْوَجْهِ

(د. طب. ض. عن أبي أمامة)

RE. 336/8 (Kum! Feinnehâ nevmetün cehennemiyetün, ya'ni'n- nevme ale'l-vechi) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemà kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Evvelâ şu mübarek Ramazanımızın hepiniz için hayırlı, feyizli olmasını temenni ederek, tebrik ederim. Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ayın feyzinden, bereketinden cümlemizi faydalandırsın. Bu ayda kemâlâtı tahsil edip rızasına vâsıl olan bah-tiyarların zümresine dâhil eylesin cümlemizi...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumağa devam edeceğiz. Hadislerin izahına geçmeden önce evvelen ve hâssaten efendimiz, başımızın tâcı, gönlümüzün sürûru Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek ruhu için, sonra bütün diğerk enbiyâ ve murselînin, bütün evliyaullahın ve hâssaten Peygamber SAS Efendimiz'den bize kadar müteselsilen gelmiş geçmiş olan bütün sâdât-ı turuk-ı aliyemizin ve hulefâsının, ehîbbâsının ruhları için, eserin müellifi hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Rh.A'in ruhu için, eserin içindeki hadis-i şerifleri bize kadar, bilgilerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş, hissesi bulunmuş olan bütün alimlerin ve ravilerin ruhları için ve uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mübarek mahalle cem olmuş olan siz muhterem kardeşlerimizin ahirete intikal ve irtihal eylemiş olan cümle sevdiklerinin ve geçmişlerinin ruhları için ve hayatta olan bizlerin de sıhhat, afiyet, saadet, selâmet üzere yaşayıp, hüsn-i hâtimeler ile ahirete göçüp, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzur-ı âlîsine sevdiği, râzı olduğu kullar olarak çıkmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım!

.....

a. Yüzükoyun Yatmayın!

Peygamber SAS Hazretleri bir gün Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretleri'nin yanından geçiyormuş. O da yere uzanmış vaziyetteyken, yanından geçerken bakmış ki yüzükoyun yatıyor. Yâni karnı yere gelecek şekilde uzanmış, öyle yatıyor yere. O zaman buyurmuş ki:¹

قُمْ فَإِنَّهَا نَوْمَةٌ جَهَنَّمِيَّةٌ يَعْنِي النَّوْمَ عَلَى الْوَجْهِ

(د. طب. ض. عن أبي أمامة)

(*Kum*) “Kalk!” Arapçada *kum*, kalk demek. Yâni uzanmış olan kimseye söylüyor. “Kalk! (*Feinnehâ nevmetün cehennemiyetün*) Çünkü bu yatış cehennemî bir yatıştır.” Buyuruyor. (*Ya’ni’n- nevme ale’l-vechi*) Yâni, “Yüzükoyun yatmak cehennemî bir yatıştır.” diye buyurmuş.

---

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.142, no:3715; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.406, no:1188; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.V III, s.234, nmo:7914; Ebû Ümâme RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.362, no:41379; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV, s.189, no:15283.

Başka rivayetlerde de şöyle geçiyor:²

إِنَّ هَذِهِ ضَجْعَةٌ يُبْغِضُهَا اللَّهُ تَعَالَى يَعْنِي الإِضْطِجَاعَ
عَلَى البَطْنِ

(حم. د. ه. عن قيس الغفاري)

(*İnne hâzihî dac'atün yübgiduha'llàhu teàlâ*)
“Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kızdığı, buğz ettiği bir yatış tarzıdır bu. (Ya'ni'l-ıdtıcâa ale'l-batni) Yâni, karın üzerine yüzüstü yatmak.” diye geçiyor.

Bir başka rivayette de:³

إِنَّ هَذِهِ ضَجْعَةٌ لَا يُحِبُّهَا اللَّهُ تَعَالَى

(حم. ت. ك. عن أبي هريرة)

(*İnne hâzihî dac'atün lâ yuhibbuha'llàhu teàlâ*)
“Bu, Allah'ın sevmediği bir yatış tarzıdır.” diye geçiyor.

---

² Ebu Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.233, no:4383; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.429, no:15582; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.177, no:4721; İbn-i Ebi Şeybe, *Müsned*, c.II, s.210, no:608; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.25, no:19802; Kays el-Gıfari RA'dan.

³ Tirmizi, *Sünen*, c.IX, s.438, no:2692; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.304, no:8028; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.177, no:5720; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.115, no:27214; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.400, no:7982; Hakim, *Müstedrek*, c.IV, s.302, no:7709; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.332, no:41269; *Camiü'l-Ehadis*, c.IX, s.397, no:8676.

Demek ki insanda, esas itibariyle, uzanıp yatacağı zaman yatma şekli böyle yüzükoyun yatmak olmayacak. Yüzükoyun yatmak, yüzü, karnı yere gelecek tarzda yatmak güzel bir yatış değil, Allah'ın sevmediği bir yatış.

Nasıl yatacak? Meselâ insan geceleyin yatarsa mümkünse sağ tarafına doğru yatacak, besmeleyle yatacak. Sırtüstü yatabilir, sağına yatabilir... Fakat yüzükoyun yatmak uygun değil.

Eğer bir karın ağrısı varsa, bir rahatsızlığı varsa, bir hastalık bahis konusuysa, bazı sebepler varsa, meselâ midenin hazmetmemesi... Burada diyor ki:

(*Ev gamzü'l-a'zâ*) “Uzuvları korumak.” Bu sözün altında ne yatıyor biliyor musunuz? O zaman üstleri örtecek kıyafetler bile tam olarak yok. Yâni, “Kendisinin avretini iyi muhafaza etmek, setr-i avreti tam yapabilmek için dönerse, dönebilir.” demek istiyor.

Demek ki, örtü bile tam kifayetli değil. Ne sıkıntılar çekmişler o mübarekler. Ne kadar mahrumiyetler içinde yaşamışlar. Biz dene kadar çok nimetler içindeyiz el-hamdü lillâh! Akşam sofralarında masamızın üstünde sofrada koyacak yer bulamayız yâni. Giyimimiz... En fakirimizin en aşağı üç beş tane giyimi vardır gene. Bizim kat kat, çok fazla şükretmemiz gerekirken... Demek ki maddî şeyle ilgili değil. İnsan terbiyeli olsa, tabii nimeti arttıkça şükürü artar ama... “Bak el-hamdü lillâh, Allah bana başkasına vermediği nice nimetler vermiş.” diye terbiyesi, zihniyeti tamam, güzel, yapılmış, yerinde olsa, o zaman şükürler artar. Layık olmadığı nimetler diye.

Geçen Ramazan'da Medine-i Münevvere'de, bir yerde müsteşarlık filan yapmış bir dostumuz vardı, onunla karşılaştık. "Nasıl geçiyor Ramazan?" dedim. Başladı şıkır şıkır gözyaşı dökmeğe, ağlamağa... Dedi ki:

"—Öyle acizim, öyle kusurluyum, öyle hor hakir bir kulum ki, hiç bir şeye lâyük değilim ama, Mevlâ'nın buradaki nimetleri karşısında utanıyorum. Akşamüstü Harem-i Şerif'te gölgeliklerde şöyle sofraları kuruyorlar, buzlu zemzemler geliyor, hurmalar geliyor, Medine'nin güzel, ince kabuklu üzümleri geliyor... İşte herkes nesi varsa önüne koyuyor. Ezan okunduktan sonra hemen namaza durmuyorlar. Bir güzel iftar ediyorlar, ondan sonra zevk ile, şevk ile ibadet yapıyorlar."

Böyle gözyaşı dökerek dedi ki:

"—Hiç lâyük olmadığım çeşitli lezzetler, nimetler içindeyim. Ömrümde bu kadar tatlı Ramazan geçirmediğim. Mevlâ'ya şükürümden acizim." filân dedi.

Eh... Demek ki insan terbiyeli olunca, bak hediyeyi, yapılan iyiliği idrak ediyor. İdrak etmek de bir derece meselesidir, mertebe meselesidir. İyilik yaparsın adama, yüzüne bile bakmaz. Tabii sen iyiliği Allah için yapıyorsun ama, onun namına kusur. Onun nezaketine aykırı oluyor.

Biz de kullar olarak Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin nimetlerini düşünüp ona karşı şükranımızı arz etmemiz lâzım her vesîleyle. El-hamdü lillâh nimetlere gark olmuş durumdayız yâni. Memleketimiz helal. Allah'a hamd ü senâlar olsun!

Tabii bu kadar tatlı yaşayış içinde yavaş yavaş kalbimizin kıyısını, köşesini şöyle biraz harb eden kardeşlerimizi düşündükçe, sıcaklarda, düşmanın karşısında, bin beş yüz tankla hücum etmiş İsrail. “İcabında Türkiye ile de savaşıyorum.” demiş, bilmem ne filan...

Seneler önce hristiyanlar İspanya’yı istila ettiler, müslümanları kestiler, bitirdiler, tamam... Ondansonra yahudileri kesmeğe başladılar. Bizim Osmanlılar gemileriyle yahudileri İspanya’dan taşıdılar. Kesecekti yoksa İspanya’daki o gözü dönmüş adamlar. Kalyonlara doldurdular bizim gemiciler, leventler; “İnsandır, yazıktır, bunun da canı var!” dediler, onları getirdiler bizim memleketimize, yerleştirdiler. Şimdi aradan birkaç asır geçti, “İcab ederse Türkiye ile de harb ederiz.” diyorlarmış.

Allah-u Teâlâ Hazretleri hıfz eylesin, Allah-u Teâlâ Hazretleri korusun... Haritalarında var bizim memleketin arazileri. Gözümüzü açalım! Fırsat bulurlarsa Medine’ye kadar alacaklar. Bu iş böyle gaflete gelecek bir iş değil. Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemize uyanıklık ihsân eylesin...

İşte onların karşısında zavallı kardeşlerimiz ne kadar kahramanlık yapsa... Bin beş yüz tankla hücum etmiş, Amerika kenardan destekliyor, yukardan uçaklar bomba atıyor, tanklar ilerliyor, mermisi yok, yiyeceği yok, sıcakta... Eh ekin biçer gibi biçiyorlar. Bu dünyada böyle... Bakalım ahirette nasıl olacak? İşte onlar aklımıza gelince biraz ağzımızın tadı kaçıyor, keyfimiz kaçıyor ama, nasıl olacak bakalım!

b. Rasûlüllah'ın Minberi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

قَوَائِمٌ مِّنْبَرِي هَذَا رَوَاتِبُ فِي الْجَنَّةِ

(حم. ن. وابن سعد، حب. طب. ق. عن أم سلمة؛ ابن قانع، طب. ك. عن أبي واقد الليثي)

RE. 336/9 (*Kavâimü minberî hâzâ revâtibü fi'l-cenneh*) *Sadaka rasûlü'llah, fî mâ kâl. ev kemâ kâl.*

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyorki: “Şu benim minberimin üzerinde durduğu ayaklar, direkler, cennetin üstünde duran esaslardır, temellerdir.”

---

⁴ Neseî, *Sünen*, c.III, s.100, no:689; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.289, no:26519; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.254. no:519; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.248, no:10070; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.257, no:775; el-Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.139, no:290; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XI, s.480, no:32392; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.182, no:5242; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, c.I, s.253; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V II, s.248; Ümmü Seleme RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.612, no:6268; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.245, no:3296; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahâbe*, c.I, s.480, no:288; Ebû V âkîd el- Leysî RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XV, s.192, no:15294; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.680, no:5887.

Buna benzer hadis-i şerifler, bu mânâyı ifade eden, meselâ:⁵

مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ

(خ. م. حم. عن أبي هريرة)

(*Mâ beyne beytî ve minberî*) “Benim evimle minberimin arası, (*ravdatün min riyâdi’l-cenneh*) cennet bahçelerinden bir bahçedir.” diye de hadis-i şerif var.

Mescid-i Nebevî’ye girdiğiniz zaman... Tabii Mescid-i Nebevî ilk önce hurma dallarından yapılmış. O zaman ne var, kesme taş mı var, büyük usta marangozlar mı var, büyük zenginlik mi var? Hurma direklerini dikmişler, hurma dallarını örtmüşler, olmuş Mescid-i Şerif.

---

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.399, no:1138; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1011, no:1391; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.236, no:7222; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.65, no:3750; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.246, no:10061; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.416, no:8188; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.I, s.345; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, I, s.439, no:32316; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.182, no:5243; Tahavî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.V I, s.369, no:2414; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V III, s.246, no:1553; İbn-i Sa’d *Tabakâtü’l-Kübrâ*, c.I, s.253; Ebû Hüreyre RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.465, no:10009; İmam Mâlik, *Muvatta’* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.197, no:463; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.184, no:1459; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.294, no:13156; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.223, no:733; Tahavî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.V I, s.367, no:2412; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V I, s.290, no:6444; Zübeyr ibn-i Avâm RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.259, no:34944; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.678, no:5880, 5886, 5889; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV III, s.477, no:19940.

Evler de öyle... Hurma dallarını yan yana koyarsın, toprağı çamur yaparsın, dalların üstüne kapatırsın, al sana bir ev... İşte içine girdin mi seni sıcaktan koruyan bir şey.

Mescid öyleymiş. Ondan sonra büyümüş, ondan sonra daha büyümüş, ondan sonra daha büyümüş... Ön tarafına ilâve yapılmış, sağ tarafına ilâve yapılmış, arkasına ilâveler yapılmış... Şimdi de tâa ilerideki falanca caddeye kadar da ilave yaptılar, büyüttüler. Mescid-i Nebevî'nin sağ tarafına seksen tane gölgelik koydular, her birinin altında bin kişi barınıyor. Seksen bin kişi alacak geniş yer yaptılar. Neyse...

Tabii mescidin ilk yeri mühim... Neresiydi acaba Rasûlüllah'ın ilk defa şey yaptığı yer? Bir kere Peygamber Efendimiz, Hazret-i Aişe Validemiz'in hücresinin, yâni onun odasının olduğu yerde vefat edince:⁶

مَا مَاتَ نَبِيٌّ إِلَّا دُفِنَ حَيْثُ يُقْبَضُ

(.ه. عن أبي بكر)

---

⁶ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V , s.120, no:1617; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.32, no:23; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.5, no:18; el-Hâris, *Müsned*, c.IV , s.25, no:945; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.20; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, c.II, s.292; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.475, no:32238; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.100, no:20294.

(*Mâ mâte nebiyyün illâ düfine haysü yukbedu*)
“Peygamberler. Nerede vefat ettilerse, oraya defnolunurlar; başka yere nakledilmezler.” diye daha önceden hadis-i şerif vârid olduğundan, oraya defnettiler. Demek ki Peygamber Efendimiz’in kabri şu anda Hazret-i Aişe Validemiz’in hücrelerinde. Vefat ettiği yer orası.

Hazret-i Aişe Validemiz’in hücrelerinin kapısı da mescide açılırdı. Peygamber Efendimiz hücreden çıkardı, mescide girerdi. Mescidin kenarıydı orası. Bu tarafı mescid... Şimdi o eski mescidin olduğu yerlerin direklerini, bizim ecdadımız —Osmanlılar— beyaz mermerle kaplamış. Üstüne de eski yazıyla yazmışlar, “*Mescidü’n- Nebî*” filan diye. Oradan belli oluyor ki beyaz direklerin olduğu yer Peygamber Efendimiz’in ilk mescidinin olduğu yer.

Hele o minberle mihrab arası şurası Peygamber Efendimiz’in mihrabıydı, şurası minberiydi diye her zaman kalabalıktır. “Bu cennet bahçesinde ben de namaz kılalım!” diye müslümanlar orayı gözler, fırsat buldu mu, orada bir namaz kılacak yer buldu mu gelir, oturur, namaz kılar. Allah cümleye nasib eylesin... Tadına doyum olmayan güzel yerler.

“İşte şu benim minberimin ayakları da cennetin dayanaklarıdır.” Yâni her şeyi mübarek. O mahal de mübarek... Ne incelikler varsa, Rasûlüllah’ın her şeyi, mihrabı da, minberi de, kabrinin arası da...

Bir hacı, kafileden Medine'ye varmışlar, otobüs durduğu zaman kendisini kumların üstüne atmış. Yüzünü gözünü sürüyormuş, bir taraftan da gözyaşı döküyormuş: “Yâ Rabbi, acaba buraya Rasûlüllah ayağını bastı mı ki?” Öyle sevgiyle gözlerini kumlara sürüyormuş. “Acaba Rasûlüllah buraya ayağını bastı mı ki?” diye ağlayıp duruyordu diyor, anlatıyor benim talebe, kfile başkanı.

“Çok aşık kimseydi, bizi de ağlattı.” Ama bir iki gün geçmiş, rüyada Rasûlüllah Efendimiz'i görmüş. Rasûlüllah Efendimiz o na demiş ki:

“—Evlâdım, kâğıt kalem getir de senin hacılığını yazıvereyim.” demiş.

Yâni ne iltifat, ne iltifat! Rasûlüllah bir kere hitap ediyor, ondan sonra haccının makbullüğüne de işaret tabii o sevgi ile, o şey ile.

O da gitmiş, öbür odadan kâğıt kalem almış gelmiş, bakmış, Rasûlüllah'ın oturduğu yerde şeyhi oturuyor... Yâni ortada bir incelik var tabii. Neyse ona teslim etmiş.

İnsan sevdi mi, sevgi insanı böyle aşağılardan alır, yukarıların yukarılarına çıkartır, götürür. Kızgınlıktan, kavgadan, gürültüden hiç bir şey olmaz. Kızacaksan kâfire kız, zalime kız, haksızlık yapana kız! Erkeklik öldü mü dünya üzerinde, mertler kalmadı mı, nerede yiğitler? Bir sürü haksızlık yapılıyor. Kızacaksan kız namertlere, alçaklara, insanları koyun gibi kesenlere, çoluk çocuğa merhamet etmeyenlere kızabildiğin kadar kız. Eski ecdadının hatıraları olan yerlere,

eski topraklara, elden çıkmış şeylere, yapılan hıyanetlere... Onlara kızabildiğin kadar kız. Müslüman kardeşinden ne istiyorsun? Kızmanın da yeri var. Lâzım ama yeri var, istikameti var.

Biz şimdi müslümanlar birbirimize kızıyoruz, birbirimizle kavga gürültü, yaka paça alt alta üst üste... kâfir karşıdan gülüyor, ondan sonra bizim topraklarımızı birer ikişer, birer ikişer alıyor. Şimdi maazallah Trakya'yı da alsalar, "Zaten oranın adı Trakya." diyeceğiz. Bursa'yı alsalar, "Eh Bursa'yı zaten Osman Gazi almıştı..."

Öyle şey olur mu yâ! Diyâr-ı İslâm olmuş, oraya biz mührümüzü vurmuşuz burası müslüman diyarı diye... Camiler var o kadar. Ecdad kan dökmüş oraya. Bırakılır mı, gönülden çıkartılır mı? Nerede cami var, nerede ecdad eser yapmış, orası benim vatanım! Şimdi falancanın idaresinde... Bir gün gelecek değişecek bu dünya. Öyle düşüneceğiz.

Öyle şey olur mu hemen! Ne diye hakkından vazgeçiyorsun? Sana bir işten, şirketten, şuradan buradan bir hak gelse vazgeçiyor musun? Geçmiyorsun.

Ama ecdad kan dökmüş. Bana bir zahmeti olmadı diye, şimdi mirasyedi gibi kimsenin aldıracağı yok. Koruyacağız yâni.

c. Cihadın Fazileti

Buyurun hadis-i şerif:⁷

---

⁷ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c. 22, s.444; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.303, no:10609; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.211, no:15338.

قِيَامُ سَاعَةٍ فِي الصَّفِّ لِلْقِتَالِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ
مِنْ قِيَامِ سِتِّينَ سَنَةً

(عد.كر. عن أبي هريرة)

RE. 336/10 (*Kıyâmü sâatin fi's-saffi li'l-kıtâli fî sebîli'llâh, hayrun min kıyâmi sittîne seneh*)
“Allah yolunda yapılan cihadda en ön safta bir saat ayakta durmak, altmış sene gece namaz kılmaktan hayırlıdır.”

Yaa, işte böyle. Bizim kâfirlerin, müşriklerin, bizim hasımlarımız, ezelî hasımlarımız asırlarca bize böyle sefer düzenleyip düzenleyip de hâlâ gene Haçlı seferi düzenleyelim diyenleri... “Ne duruyoruz?” diyor Yunanlılar. “Ne duruyoruz? Haydi Türkler’e karşı Haçlı seferi yapalım!” Kendisine pay çıkacak çünkü. Ona da bir kemik atacaklar buraları şey olursa o da şey yapacak. “Gene haçlı seferi yapalım!” diyor.

Kâfirlerin bizden en çok korktukları cihad şuuru. Müslümanda cihad şuuru oldu mu, kâfirin ödü patlıyor. Müslüman nasıl olacak? Hiç dostunu düşmanını bilmesin, sarılsın onlara benim dostum diye; o da eline fırsat geçtiği zaman arkadan hançerlesin, aldatsın, sömürsün, alsın götürsün, yaksın yıksın, ezsin...

Bak, ses çıkartmayan adam, İsrail gelmiş, o zaman davulla karşılamışlar. Oraya geldiği zaman, “Hoş geldin!” diye davulla karşılamış. Vay hain vay! İçimizde demek ki seni yılan beslemişiz koynumuzda. Sana insanlık etmişiz, hayat hakkı tanımışız, bunu hiç hatırlamıyorsun!

İşte bu, dinin zirvesi... Nasıl Ağrı dağının zirvesi var, Everest'in zirvesi var, bu dinin amellerinin zirvesi cihaddır. Cihad olmadan olmaz. Çünkü keşke bütün insanlar halim selim olsa da biz de halim selim, "Bak Allah-u Teâlâ Hazretleri vardır, birdir, batılı bırakın, birbirinize zulmetmeyin, haksızlık etmeyin, insanları sevin, yazık bu insancıklara, acıyın, yardımlaşın..." filan diyelim, güllük gülistanlık iş gitsin.

Ama öyle olmuyor ki! Ben güllük gülistanlık, yumuşak yumuşak hareket ederken hop bir saldırıyor, hadi şu kadar zarar. Bir daha saldırıyor, şu kadar zarar. Daima müslümanlara saldırmışlardır. Hem de öyle usta hırsız usulü saldırmışlardır ki, hem saldırmıştır, hem de şöyle demiştir:

"—Müslümanlar Kudüs'te yayıldı, müslümanlar savaştı, kavgacı millet..." filan.

Peki tâ ilk başlardan beri Peygamber Efendimiz'e o iktisâdî baskılar yapılmadı mı? Yerlerinden yurtlarından edilmedi mi? Habeşistan'a hicrete zorlanmadı mı? Habeşistan'a gidenleri bile yoldan çevirmediler mi?

"—Yok, gidemezsin!"

"—Niye?"

"—Gidemezsin!"

Hem zulmediyor, hem de gidemezsin diyor. Mahallesinde muhasara altına almadılar mı?

"—Alışveriş yapmayın bunlarla, iktisaden bunlar bunalsınlar!" demediler mi, bunaltmadılar mı?

Dâimâ müslümanlar mazlum...

Bilal-i Habeşî'ye işkence yapmadılar mı? Ateşleri yakıp, ateşin üstüne sırtını bastırmadılar mı? Islak sığır derisine sarıp da kızgın güneşte bırakmadılar mı? Deri kuruyacak, sımsıkı saracak, işkence yapacak. Böyle işkenceler yok mu? Hep mazlum... Allah mazluma yardım ettiği için, adım adım, adım adım ilerlediler...

Haçlı seferleri, haçlı seferleri, haçlı seferleri... Kaç tane haçlı seferi yaptılar. Haddi hesabı yoktur. Hatta İstiklal Harbi bile bir haçlı harbidir. Bizim bu memlekette yaptığımız İstiklâl Harbi lalettayin bir harp değildir. Yine Yunanlının yanında Fransız gelmiştir, şu gelmiştir bu gelmiştir filan... Tamam, Türkleri atıyoruz buralardan diye haçlı ruhuyla hareket etmiştir. Şimdi bunları milletten saklamayalım! Gâvurdan dost olmaz, bileceğiz. Tabii politika var, siyaset var...

“—Eskiden böyle olmuş diye şimdi iş birliği yapmayalım mı şunu bunu...”

Ne gerekiyorsa onu yaparız. Malını satacaksan satarsın, mal alacaksan alırsın ama dostunu düşmanını bilirsin. Yâni böyle elini kolunu sallayıp bağırını açıp da haçerlettirmezsın kendini. Zate n bir insan şahsiyet sahibi oldu mu, yâni kendisini korumasını, kollamasını, hukukunu, takip etmesini bildi mi herkes hürmet eder ona. Şimdi hem istismar ediyor, hem alay ediyor. Hem istismar ediyor, hem de alay ediyor şimdi. O zaman hürmet eder, el pençe divan durur karşında. Onun için dostumuzu, düşmanımızı bileceğiz.

İşte biz bu cihadı bırakmışız. Bu cihad amellerin en sevaplılarından birisidir. Bak birinci safta müslümanın bir saat durması... Bu saat, günün yirmi dörtte biri olan altmış dakikalık saat demek değildir; bir miktar demektir. Arapçada saat kelime si Peygamber Efendimiz'in zamanında, şimdiki gibi saat taksimâtı falan olup da altmış dakika mânâsına gelmiyor. Bir miktar...

“—Günün bir zamanında, birazcık ön safta durup daçarpmak, altmış yıl geceleri kalkıp ibadet etmekten hayırlıdır. ” diyor.

Neden? Bak bizim dinimizde yine burada bir incelik var ki, sen altmış yıl geceleyin kalkıp ibadet ettiğin zaman kendine çalışıyorsun. Mânevî bakımdan sevap kazanıyorsun, derecen yükseliyor. Ama düşmanın karşısında durduğun zaman, koca bir milleti, koca bir ümmeti koruyorsun. Yâni sen orada sağlam durduğun zaman, arkadaki bütün insanlar huzur içinde yaşıyor; bütün insanlar namaz kılıyor, ibadet ediyor, huzur içinde, korkmuyor yâni. Başkalarına faydası oluyor.

İslâmiyet'te, inceleyin bütün ibadetleri, taatleri, başkalarına faydası olan ibadetlerin sevabını çok vermiş Allah. Bizleri teşvik ediyor yâni. “Hep bencil olmayın!” diyor. “Sadece kendinize çalışmayın! Biraz da müslüman kardeşleriniz için, insanlar için çalışın, onların gönlünü hoş etmeğe bakın!” diye Allah-u Teâlâ teşvik ediyor bizi. Biz birbirimizi sevdiğçe, birbirimize yardım ettikçe Allah bize lütfedecek.

Bak kendin birisine bir iyilik yap, bir sadaka ver, bir hayır yap, bir hediye ver... Emin ol, on mislisini görürsün. On mislisi hemen geliverir. Çünkü kainâtın hazinelerinin sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ameli seviyor, sevince mükâfatlandırıyor.

Şimdi bir hocaefendi bir yerden bir yere gidiyor, biletini alıvermişler, vermişler bilet parasını...

“—Yâhu, zahmet olmasın!” filan demiş. Diyor ki karşısındaki:

“—Hocam bir acayip iş! Hiç kimsenin işi yokken bizim başımızda müşteri kaynıyor. Geçen gün de şu kadar satış yaptık. Hissediyoruz ki bir hayrı yaptığımız zaman, öbür taraftan şu kâr oluyor.”

Hissediyor. Yâni, gözünü açarsa insan hisseder.

Gitmiş geceleyin açmış yazıhanesini, fakir fukara bir zavallının dişini tedavi etmiş doktor. “Ondan sonra, yirmi yedi tane protez hastası geldi.” diyor. Protez demek, yâni diş yaptırmak için oraya yirmi yedi tane müşteri gelmiş. Görülmemiş bir müşteri hücumu var. Neden? Allah seviyor.

O adam istese, gönderemez. Yâni tebliğ etse, kapı kapı dolaşsa, filanca dişçi iyi adam, gidin dişlerinizi ona yaptırın dese mümkün değil. Allah onların gönüllerine o ilhamı veriyor. Filanca kulum başkasına iyilik yapmayı tercih etti, gecenin yarısında yazıhanesini açtı, şu hayrı yaptı, siz de ona gidin diyor, rızkı öbür taraftan gönderiyor. Gerçi bundan para almadı ama, öbür taraftan daha fazlasını verdi Allah.

İşte bu ahiret işleri, Allah'ın rızası böyle çalışır. Bunu ancak basiret gözü açılmışsa insanın, o zaman görür. “Yâ ben bu işi yapmadan önce haftada bir protez ancak geliyordu, gelmiyordu, kıt kanaat geçiniyordum. Birden yirmi otuz tane protez nereden geldi? Bir anormallik var. Ne yaptım ben, ne oldu da böyle oldu bu?” diye anlarsa insan böyle anlar.

İslâm'da başkasına hayrı dokunmak daha önemli... Onun için bir hadis-i şerif vardır, hepiniz duymuşsunuzdur ki:⁸

خَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ

(طس. والقضاعى، كر. عن جابر)

(*Hayru'n-nâs enfauhüm li'n-nâs*) “İnsanların en hayırlısı başkalarına en çok faydalı olanıdır.” Sonra ondan biraz daha az faydası olanlar, biraz daha az faydası olanlar... Rütbe öyle gidiyor. İnsanlara en faydalı kim? Falanca. En yüksek mertebeli o. Onun için Allah indinde mertebe kazanmak istiyorsanız insanlara hizmete koşun. Müslümanlara, zavallılara, fukaraya, miskinlere, düşkünlere, fakirlere, güçsüzlere, güçlü olup da yardıma muhtaç olanlara veya yardıma muhtaç olmadığı halde seviyorsun müslüman kardeş diye, yardıma koşun... İşte ecir, feyiz, bereket orada... Allah bu muhabbeti seviyor.

---

⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.108, no:129 ve c.II, s.223, no:1234; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.79, no:630; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.V III, s.404; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.240, no:679, 772; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.234, no:1254, 2698.

Cihadın da aslı budur. Cihadın bize faydası yok. Biz cihad ediyoruz; ya yaralanacağız, ya öleceğiz. Fayda yok bize... Ama ümmete faydası var. Arkadaki ocaklar sönmeyecek. Düşman gelse neler olur. Neler oldu düşmanların geldiği yerlerde... Ne çabuk unuttuk biz. Neler oldu... Neler oldu kim bilir ki hiç birini söylemeyiz. Hâlâ da dünyanın en vahşi milleti biz sayılıyor.

Ben hatırlıyorum, Yunanlılar Ege'den hücum ettikten sonra, Rumlar her yerde ayağa kalkmışlar, "Sizi keseceğiz" diye hazırlanmışlar, silahlanmışlar. Bazı yerlerde katliama başlamışlar. Ruslar geldiği zaman Erzurum'a kadar, Ermenilere yardım etmişler. Ermeniler ayaklanmış, katliamlar yapmışlar. Bunlar bizim tarih kitaplarının herkesin okuyabileceği gibi yazdığı hususlar.

Allah yolunda cihad etmek fevkalâde önemli. Çünkü başkasına faydası oluyor. Çünkü düşman geldi mi. ocakları söndürüyor, evleri darmadağın ediyor. Senin o çarşıya pazara çıkarmadığın hanımını saçlarından sürüklüyor. Çoluk çocuğunu, beşikteki çocuğunu süngüye diziyor... Onun için, sen ön safta ölüyorsun ama başkalarına faydan çok olduğundan, altmış yıllık ibadete bedel oluyor.

Bir hadis-i şerif beni çok duygulandırıyor. Bizim halimizi de biraz anlatıyor gibi de... Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:⁹

يُوشِكُ الْأُمَّمُ أَنْ تَدَاعَى عَلَيْكُمْ كَمَا تَدَاعَى الْأَكَلَةُ إِلَى قَصْعَتِهَا قَالَ قَائِلٌ وَمِنْ قِلَّةٍ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ قَالَ بَلْ أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ وَلَكِنَّكُمْ غُثَاءٌ كَغُثَاءِ السَّيْلِ وَ لَيَنْزِعَنَّ اللَّهُ مِنْ صُدُورِ عَدُوِّكُمْ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ وَ لَيَقْدِفَنَّ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمُ الْوَهْنَ فَقَالَ قَائِلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْوَهْنُ قَالَ حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ

(د. عن ثوبان)

---

⁹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.514, no:4297; Ahmed ibn-i Hanbel *Müsned*, c.V, s.278, no:22450; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V II, s.336; Taberânî, *Müsnedü'ş- Şâmiyyîn*, c.I, s.334, no:600; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.133, no:992; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV , s.53, no:38402; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V , s.527, no:8977; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.182; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIII, s.46, no:2811; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIII, s.330; Sevban RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.132, no:30916; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIV , s.281, no:27158.

(*Yûşikü'l-ümemü en tedâà aleyküm*) “Kıyamete yakın zamanda, ahir zamanda başka ümmetler size hücum edecekler, üzerinize üşüşecekler; (*kemâ tedâa'l-eketü ilâ kas'atihâ*) Yemek yiyenlerin tabaktaki yemeğe üşüşükleri gibi, sizin üzerinize hücum edecekler. Tabaktaki yemeğe nasıl herkes elini uzatıp, herkes bir lokma, bir kaşık bir şey alıp tabağı bitiriyor ya, öyle hücum edecekler.”

(*Kâle kâilün*) Sormuşlar, demişler ki:

(*Ve min kılletin nahnü yevmeizin*) “Yâ Rasûlüllah, o zaman bizim adedimiz mi az olacak da böyle saldıracaklar?”

(*Bel entüm yevmeizin kesîrun*) “Hayır, o gün belki bugünden de fazla olacaksınız; (*ve lâkinneküm gusâün kekusâi's-seyli*) fakat selin üzerindeki çer çöp gibi dağınık ve değersiz olacaksınız.

(*Ve leyenzianna'llâhü min sudûri adüvvikümü'l-mehâbete minküm*) Allah düşmanınızın kalbinden sizin korkunuzu sökecek, (*ve leyakzifenne'llâhu fî kulûbikümü'l-vehn*) ve sizin kalbinize *vehn* bırakacak.”

(*Fekâle kâilün*) Orada bulunanlardan birisi dedi ki:

(*Yâ rasûla'llâh, veme'l-vehnü*) “*Vehn* nedir ey Allah'ın Rasülü?”

(*Kâle*) Buyurdular ki:

(*Hubbü'd-dünyâ, ve kerâhiyetü'l-mevt*) “Dünya sevgisi, dünyayı sevmek ve ölümden hoşlanmamak, ölümden korkmak.”

Yâni, eski ümmetlere gelmiş yerleşmiş olan iki hastalık size de bulaşmış olacak.” Nedir onlar?

1. (*Hubbû’ d-dünyâ.*) “Dünya sevgisi.”

O deniz kenarındaki yalılar, o televizyonlar, renklisi, renksizi; otomobiller, bol gelir getiren ticarethaneler, zevkler, safâlar, izzetler, ikramlar, meyvalar, boşa giden bütün çeşitli her şeyler, hanımlar, evlatlar, eylemler... İşte onları sevdin mi o zaman tabii düzenim bozulmasın diyorsun. “Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın. Dokunmuyor bana. Ben bu rahatı süreyim.” diyorsun.

2. (*Kerâhiyetü’ l-mevt*) “Ölümden korkmak...”

Demek ki, yakışmıyormuş müslümana ölümden korkmak. Müslüman ölümden korkmayacak. Ölümden korkan insan her gün bin defa ölür. Acaba şimdi mi öleceğim, düşman mı gelecek, hapis mi edecekler, kurşun mu atacaklar?

Ölümden korkmayan insan bir defa ölür. Kurşunu yeyip yere yığıldığı zaman, şehid olduğu zaman ölür. Ölümden korkan insan her zaman ölür, dâimâ ölür. Ölü gibi dolaşır. Öle öle dolaşır daima. Onun için, ölümden korkmamak müslümanın has, esaslı vasfı oluyor bir.

İkincisi de bu dünya...

“—Hocam, yâni ne yapacağız? Sırtımıza bir çuval atıp da dünyayı terk mi edeceğiz?”

Hâşâ, sümme hâşâ! Öyle bir şey demedik. Öyle bir şey dememiş Peygamber Efendimiz. Bu dünyanın sevgisini gönlüne yerleştirmeyeceksin.

Kazan, Allah yolunda sarf et, hayr u hasenâta sarf et! Meşru ölçüler içinde Allah nelere müsaade etmişse, buyurun afiyet olsun, helâl olsun! Ye, iç, ama vazifeni bil! Şuurunu yerinde kullan! O dünya sevgisinden ahirete karşı vazifelerin, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin buyruklarına karşı durumun gevşemesin. Oradaki vazifelerinde bir aksama olmasın.

Eh, bu kadar yeter. Tabii cihadın çeşitleri var. Bir de ona kısaca işaret edelim. Yalnız bu çeşitleri var sözünü yanlış anlamayın. Cihadın bir çeşidi var, düşmanla çarpışmak. Bir çeşidi var, insanın içindeki düşmanla, şeytanla, nefisle çarpışması. “Şimdi ben içimden kendi şeytanımla, nefsimle uğraşıyorum, ötekisine lüzum yok.” filan dememek şartıyla... Çünkü ötekisi bazen nefisle cihaddan şıp diye öne geçer. Düşman saldırır saldırmaz, daha saldırma tehlikesi bahis konusu oldu mu daha öne geçer. Çünkü düşman geldi mi nefis terbiyesi de yapamazsın sen. Terbiye ne, her şey gider elinden. Onun için onu mukayese mevzuu yapmamak şartıyla önemli olan cihad....

.....

Hangi şu anda, ne demek şu an? Ramazan'da yâni. Hepimiz manevra elbisesini giymişiz, silahımızı almışız, doldurmuşuz, şimdi o içi düşmanla mücadelenin talimini yapıyoruz, eğitimini yapıyoruz. Yat, kalk, otur, siper al, kurşun at... Yaptığımız o. Nedir? Nefsi yenme. Şu bir aylık... Bak on iki ayda bir ay. On iki ayda bir ay nefse:

“—Sen yemek istiyorsun ama vermeyeceğim. Tamam şimdi hava sıcak, su içmek istiyorsun ama içirmeyeceğim. Şu vakte kadar bekleyeceksin. Bu saate kadar benim sözümü dinleyeceksin.” diyoruz, dinliyor o zaman.

Demek dinleyebiliyormuş. Demek kabahat bizde, gevşeklik bizde... Yâni daha önce dinlememesi bizdenmiş, gevşekliğimizdenmiş. Dinliyor bak. Hiç itiraz ediyor mu, hiç su içeceğim diyor mu, demiyor. Yemek yiyeceğim diyor mu, demiyor. İşte bir ay bunu böyle iyice talimle öğrettik mi sözümüzü dinlemeyi... Otur, tamam. Kalk, tamam. Camiye yürü, yirmi rekât namaz kılacaksın, peki. Sahura kalk, uykuyu terk et, tamam. Bak hepsini dinliyor şimdi. O bir aylık talimden sonra on bir ay da o talimin hızıyla, bereketiyle sürdüreceğiz nefsi yenmeyi. İşte nefsi yenmek de büyük cihad. Kızmayacağız, sinirlenmeyeceğiz...

“—Kendimi kaybettim, hakim olamadım, vurdum, yaraladım.”

İşte hakim olmayı öğretiyor bu Ramazan ayı bize. Hakim olamadım yok. Kendine hakim olacaksın.

Müslümansan, ne demek hakim olamadım? İnsanın vücudunda hakim akıldır, nefis değil. Akıl, şer’ içerikten, kitaplardan okuyacak Allah’ın ahkâmını;

“—Baş üstüne yâ Rabbi! Ben senin kulunum, ben zaten sana teslim oldum, senin iradene teslim oldum. Ne buyurursan yapmağa hazırım. Buyur, ferman senindir yâ Rabbi, ben senin aciz naçiz kulunum. Gücüm yettiğince yolunca yürümeğe çalışacağım!” diye onun yoluna girdin.

Öyle işte bu talim içindeyiz. Allah-u Teâlâ Hazretleri Ramazan'ın bu faydasını üzerimize hâsıl eylesin de nefsin kölesi olmayalım.

Nefis bizim bineğimizdir aslında.

نَفْسُكَ مَطِيَّتُكَ فَارْفَقْ بِهَا

(*Nefsüke matıyyetüke, ferfak bihâ*) “Nefis senin bineğindir, ona yumuşak muamele et!” diyor Peygamber Efendimiz. Nefis bizim atımız. Biz süvariyiz, nefis bizim atımız. Biz onun üstüne binmişiz, bir yerden bir yere gidiyoruz.

Nereden nereye gidiyoruz? Beşikten geldik, mezara doğru gidiyoruz. Beşikten geldik, o nefis ile yavaş yavaş, hızlı hızlı, dolu dizgin, şuurlu şuursuz neyse mezara doğru gidiyoruz. İşte o bizim bineğimiz. O bineğe arpasını vereceğiz, tımarını yapacağız, kontrolünü yapacağız ama dizgini elimizde olacak. Gemi azıya aldirtmeyeceğiz. Kendi başına bırakmayacağız.

Sonra beslenirse, azgınlaşırsa tepesi üstü aşağı atar insanı. Şöyle süvarisini bir kontrol edermiş at bir iki şöyle. Dizgin tutuşundan, üzerinde duruşundan anlarmış. Acemi mi acemi... Küt atarmış aşağıya. Ustaysa, o zaman tamam. O da hoşuna gidiyor yâni. Süvarinin usta olmasından keyiflenirmiş. Anlatıyorlar bu süvariler.

İşte bizim nefsimiz... Onu terbiye edeceğiz. Nefisle cihad da çok önemli. Ona söz dinletmek ve onun buyruğu altına girmemek... Neden girmeyeceğim onun buyruğu altına?

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي

(يوسف: ٥٣)

(Inne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî.) [Muhakkak ki nefis, Rabbimin merhameti olmadıkça, kötülüğü emreder.] (Yusuf, 12/53) buyrulmuştur. Nefis insana kötülüğü emreder de ondan.

Sen onun emrine girersen sana diyecek ki:

“—Oruç tutma, zayıflıyorsun, gözün kararıyor!” diyecek. Emrini tutarsan;

“—Gel bu akşam felekten bir gece çal!” diyecek.

“Boğaziçi’nde, Emirgân’da Boğaz’ın sularına karşı mehtaplı bir havada...” filan diyecek. Seni kandıracak bir çare bulacak. “Yan gelip yat!” diyecek, şunu diyecek, bunu diyecek.

Onun için, onun emrini tutmayacağız. Şer-i şerîfin ahkâmı ile terbiye olmuş, aklımızın buyruğu altına gireceğiz. Akıl da kendi başına olsa, o da yetmiyor.

Şeriat gösteriyor bize neyin doğru, neyin eğri olduğunu...

Neden? Çünkü şeriatın sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi biliyor. Bize neyin yaradığını, neyin yaramadığını biliyor. Bize yarayan şeyleri emretmiş, yaramayan şeyleri yasaklamış.

1400 sene önce ne mikroskop vardı, ne doktorluk vardı, ne derin bir ilim vardı... “Domuz eti yasak!” dedi Kur’an-ı Kerim’imiz. Şimdi inceliyorlar, zararlı olduğu anlaşılıyor.

Almanya’da televizyonda bir haftalık program yapıyorlar, “Domuz etinin şöyle zararları var, aman bunu yemeyelim!” filan diye. İlim şimdi yavaş yavaş hizaya geldi. İlk önce hep müslümanların karşısında dikleniyorlardı, “Canım ne mahzuru vamiş?” filan diye. Şimdi hizaya geldiler. İlim ilerledi çünkü.

Fransız Tıp profesörü Maurice Bucaille, geçen hafta söylemiştim adını, diyor ki:

“–İlim Kur’an’ın arkasından gidiyor.”

İlme aykırı olmak şöyle dursun, ilim haddini bilmiş, el pençe divan durmuş, Kur’an-ı Kerim’in peşi sıra gidiyor.

Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor:

“–Evinizde köpek beslemeyin!” diyor.

Açın biyoloji kitaplarını, hastalık kitaplarını, göreceksiniz ki, köpeklerde öyle hastalıklar var ki onlar bulaşıyor çoluk çocuğa... İnsanın midesinde eriyen yumurtalardan küçücük kurtlar çıkıyor, o kurtlar vücuduna dağılıyor, kasların arasına giriyor, hatta beyne yerleşiyor, hastalıklar yapıyor.

Günaydın! Hayırlı sabahlar... 1400 sene önce bizim şeriatımız, bizim Peygamberimiz bildirmiş. Biz onu yapıyoruz, el-hamdü lillâh, şimdi ilim bunu yeni yeni keşfediyor.

Peygamber Efendimiz plastik sanayi yokken, fırçaları imal edecek teknoloji yokken,

“–Dişlerinizi fırçalayın!” demiş. Hem de çok önemli.

“–Dişlerinizi misvakla fırçalarsanız, kıldığınız namaz yetmiş kat, seksen kat daha sevaplı olur. Hem Allah’ın rızasını kazanırsınız” buyurmuş.

“–Benim karşıma, ağzı kokan insanlar olarak gelmeyin!

Ağzınız pırıl pırıl olsun!” buyurmuş.

Misvak diye bir ot, bir ağaç parçası dalı... Parmak kadar kalınlığı... Dalını kesiyorsun, ucuna hafif tık tık vurdun mu telleniyor, fırça gibi kullanıyorsun.

“–E fırça daha iyi değil mi?”

Ben de daha iyi sanıyordum ama, ilmim artınca fikrimi değiştirdim. Çünkü gittim bir araştırmacı diş tabibinin yanına, dedi ki:

“–İnsanların %85’inde piyore hastalığı vardır. Dişlerinin köklerinde çürüme hastalığı vardır. 100 insandan 85 insanın dişlerini kontrol edin, piyore hastalığını görürsünüz. Çok yaygın. Yâni %50 filan da değil, %85. Bu hastalık misvak kullananlarda olmuyor.”

“–Neden?” İzah etti:

“–İşte bu misvağın malzemesi içinde antiseptik maddeler var. Ondan sonra baz özelliğinde maddeler var. Dişleri çürüten asitleri söndürüyor filan filan...”

Tamam, iyi güzel! Hoş geldin, safâ geldin. 1400 sene önce dinimizin söylediği şeye ilim şimdi eyvallah diyor, o noktaya gelmiş bulunuyor.

Ben dişçiye gittim, diş çektirttim. Bir arkadaş dedi ki:

“—Ben 76’ya kadar dişlerimden epeyce rahatsızlık çektim. Dişlerim çok rahatsızdı. Epeyce rahatsızlık çektim. 76’da da dişlerimin bazılarını çektirdim. O zamandan beri misvak kullanıyorum.” dedi. 76-82, altı sene olmuş. “Hiçbir şikayetim yok.” dedi.

“—E gel bakalım şu koltuğa otur.” dedi bizim dişçi. “Göreyim dişlerini, nasıl?” dedi.

Şöyle bir ağzını açtı, sanki gül bahçesi açılmış gibi. Pembe beyaz diş etleri... Gayet sıhhatli. Pırıl pırıl, sedef gibi dişler. Gayet sıhhatli. Allah nazardan saklasın. Doktor da hayran kaldı, biz de hayran kaldık. Ağzını şöyle bir açtı, baktı ki inci gibi dişler, pembe beyazlı diş etleri, gayet sıhhatli. Yâni kızarmış, kokma vs. filan yok. İşte bak 1400 sene önceden Peygamber Efendimiz’in tavsiyesi.

Bizim dinimizin ahkâmı böyle.

Bizim dinimizin emirlerini tutmazsa bir insan ne olur? Tutmayabilir. Çünkü bizim memleketimize garptan küfür rüzgârları esti, fırtınaları esti. Yâni bir ara baktık ki Avrup alılar bizden teknolojik bakımdan daha üstün. Bunlar her şeyi daha iyi biliyor, herhalde dini bakımdan da iyi biliyordur dedik, kulak verdik ne dediklerine... “İslâm kötü!” diyor adamlar. “O halde İslâm kötüymüş.” dedi bizim münevverlerin bir kısmı.

Çünkü ötekiler otomobil yapıyor, uçak yapıyor ya... Otomobil yaptığı gibi, uçak yaptığı gibi herhalde din hakkındaki bilgileri de, olsa olsa doğru fikirler onlarındır dedi, bizimkiler dinden çıktılar. 600 yıllık, 700 yıllık dinimizi bıraktılar.

Asırlardır faydasını gördüğümüz, mes'ud bahtiyâr yaşadığımız, temiz pâk yaşadığımız dinimizi bıraktılar, Avrupalı oldular ama felâketler peş peşe devam ediyor.

Cumhuriyet'i kurduk, 50 yıl geçti. Bir anarşi fırtınası geldi geçti, zor toparladık kendimizi. Kardeş kardeşi, tel doluyor boynuna, sıkıyor, öldürüyor. Neymiş? Sen şu partidenmişsin, ben bu partidenim.

Yâ şu memleketin evladı değil misin? Şu topraklarda büyümedin mi? Şu toprakların nimetinden istifade etmiyor musun? Ne lüzum var şu kâfirin, bu kâfirin hizmetine girmeğe! Neden? İslâm'ın emrine aykırı hareket ettiğin zaman:

اگر پند خرد مندان ز جان و دل نیاموزی

جهان آن پند بتلخی بیاموزد ترا روزی

Eğer pendi hıred-mendân, zi cân u dil neyâmûzî;

Cihân ân pend be-talhî beyâmûzed turâ rûzî

“Eğer akıllıların nasihatlerini cân u gönülden tutup dinlemezsen, cihan sana bir gün o nasihatleri acı acı öğretir.”

Bizimkiler de 19. Asır'da batıdan bir küfür rüzgârı esti, kâfir oldu bir kısmı. “Haaa, bizim yolumuz bozukmuş.” dediler, batıl yola döndüler. Ama ne tatbik ettilerse bozuk çıkıyor.

Şimdi bak biz söyleyince kötü oluyoruz ama bu faiz istismardır, şunudur, bunudur demedik mi, demiyor muyuz, hiç sözümüzden döndük mü biz? Etmeyin, eylemeyin dedik dedik... Bak ne

oluyor şimdi. Bankerler kaçıyor, bankalar şöyle oluyor böyle kalıyor... Dönüp dolaşıp buraya gelecek, başka çare yok. Çünkü cemiyeti de Allah-u Teâlâ Hazretleri en iyi biliyor, insanın yapısını da Allah-u Teâlâ Hazretleri en iyi biliyor. Bize en iyi şeyi emretmiş.

İnsanın insanı oturduğu yerden istismar etmesi mi iyi, herkesin alınının teriyle geçinmesi mi iyi? Buyur, gün gibi ortada...

Üstelik şimdi bir şey daha var bizim zavallı kâfirciklerin ne kadar dizlerini dövsele, parçalasalar yeridir. Bu sefer başladı Avrupa'nın münevverleri müslüman olmağa... Hadi bakalım buyur şimdi. Ne yapacaklar? Bu sefer Avrupa'nın profesörleri, kütüphane müdürleri, siyaset adamları, hatta papazları, d in adamları başladı birer ikişer, üçer, beşer —İsterseniz size bir sürü isim sayabilirim. Kitaplarda da var şeyleri— hepsi müslüman olmaya başladı. Bizim kâfircikler ne yapacak bilmiyoruz. Yâni, “Elli yıl sonra belki Avrupa da artık İslâmiyet'in kadrini, kıymetini anladı, vay ben gene eski dinime döne yim. ” mi diyecek, “İnadım inat” mı diyecek artık Allah ıslah eylesin. Ne diyelim.

Adamlar bizi gerici sanıyorlardı ilk önce. Baktılar ki ilim bizde, irfân bizde, haklılık bizde, dürüstlük bizde, merhamet bizde... Bakalım bir zaman gelir, herhalde kabul ederler. “Yâ sen haklıymışsın, kusura bakma.” derler. Böyle derlerse biz bir şey demeyeceğiz ki onlara.

Zaten bir şey demiyoruz, acıyoruz:

“—Bunun dedesi müslümandı, yazık, bak şimdi imansız olmuş. Allah lütfeylesin, ıslah eylesin, ıslah olsun, hak yola Allah davet etsin...” diyoruz.

İstediğimiz bu... Yâni yine başka bir şey dediğimiz yok.

Ama insan açığöz olacak biraz. Yâni her hakikat böyle elli bin defa tekerrür etmez ki! Küçücük bir delilden hakikati buldun mu o hakikat üzerine yürüyeceksin. İlim öyle gelişmiş. O hakikatler gün gibi aşikâr, tekrarlanıp duruyor. Hâlâ bizim efendi yerinden kıpırdamıyor. Söğütlüçeşme çayırında otlayan inek, tren yanından çuf çuf diye düdüğü çalarak geçiyor, inek ondan sonra kıpırdıyor, ürküyor.

Tren tâ öbür tarafa gitti... O kadar reaksiyonu geri. Yâni neden sonra aklı başına geliyor. İnşâallah ölümden evvel akıllanırlar da, ölüm gelmezden evvel akıllanırlar da imanlarını kurtarırlar.

Yol budur. Tek dindir İslâmiyet. Yâni, “Dünyada bir sürü din var, bir tanesi de müslümanlık.” değil! Böyle şey yok! Bir tek din var, müslümanlık. Aklın başındaysa gelirsün, mes’ud olursun. Hem bu dünyada mes’ud olursun... Neyimiz var? Bak ben el- hamdülillâh müslümanım. Sen de müslümansın. Ne şikâyetimiz var? Ne orucumuzdan şikâyetimiz var, ne zekâtımızdan, ne namazımızdan... İçimiz dışımız pırıl pırıl...

Öteki içini kemiriyor böyle kanser gibi, hınçlar, kinler, kötü duygular, kötü hisler... Ne şikâyetimiz var? Müslümanlık Allah’ın bize en büyük nimeti, el-hamdü lillâh! Ya bu hak dine

geleceksin, ya da yazık olacak. Dünya da harab olacak, dünyada da rahat etmeyeceksin. Allak bullak olacak her şeyin. Dünyada da perişan olacaksın, ahirette de perişan olacaksın. Aklını başına topla!

Bak, adam teleskopla gökyüzünü inceliyor, inceliyor inceliyor... Koca kâinât... Bilmem kaç milyar senede ışığı bu tarafa gelen yıldız var. Bu kâinât ne oluyor acaba diye teleskoptan bakıyor, çok küçük bazı işaretlerden mânâ çıkartacak. Şimdi ulemâ, gök alimleri demişler ki:

“—Kâinât genişliyor.”

“—Nereden anladın genişlediğini?”

“—Işık tayfı mor ötesine doğru kayarsa bilmem şu alâme tmiş, öbür tarafa kayarsa bu alâmetmiş.

Binâen aleyh o ışıkların tahlili yapıldığı zaman, ışık tayfı şu tarafa kaydığından anlaşılıyor ki kâinâtta, o en uzaktaki gözlediğimiz yıldız daha uzağa gidiyor. Demek ki bir genişleme var.”

Bak, küçücük bir incelemeden bir hakikati çıkartıyor. E gün gibi aşikâr hakikatler sana günde beş yüz defa söyleniyor, gözünün içine kadar giriyor böyle gerçekler. Hâlâ müslüman olmazsan, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin mahkeme-i kübrâsında ona ne cevap vereceksin?

“—Biz sana içinde, dışında çeşit çeşit deliller göstermedik mi ? Filanca adamı vasıta edip de, körsüden söylettirmedik mi? Falanca komşu sana ifade etmedi mi? Filanca kitaptan okumadın mı? Ramazan sayfasında filanca gazetede şöyle yazmadı mı?” demeyecek mi?

Alem bir ışık tayfının mor ötesinden, kırmızı altından mânâ çıkartıp da gökleri fethederken sen bu kadar aşikâr hakikatleri kabul etmezsen ne olacak halin? Faydanı zararını bilmiyorsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi şu mübarek günler hürmetine nevm-i gafletten ikaz eylesin...

d. İlmi Yazıyla Tesbit Edin!

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:¹⁰

قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ

(الديلمى عن أنس)

RE. 336/12 (*Kayyidü'l-ilme bi'l-kitâbeti*) *Sadaka rasûlü'llah*. “İlmi yazıyla tesbit ediniz!”
Yâni, “İlmi yazarak bağlayınız ki, kaçmasın!”

Diyelim ki ava gitti bir avcı, geyik yakaladı, ceylan yakaladı veya yenilebilen bir hayvan yakaladı. Nasıl bağlıyoruz kaçmasın diye? İlim de öyle. İlmi de bağlayacaksınız ki kaçmasın, unutmayasın diye.

Onun bağı nedir? Yazı yazmak. Yazılmasaydı bu yazılar 1400 seneden beri gelir miydi bize Peygamber Efendimiz'in hadisleri? Onun için, “İlmi yazmak suretiyle bağlayınız, kaçmasın, tesbit etmiş olun!” diyor Peygamber Efendimiz SAS.

---

¹⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.204, no:4577; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IX, s.212, no:1809; Hatîb-i Bağdâdî, *Takyîdü'l-İlm*, c.I, s.68; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.169; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.381, no:681; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.104, no:1906.

Tabii bunun üzerinde söylenecek bir iki husus var benim hatırıma gelen. Bir: Bizim dinimiz bizi ilme emrediyor, teşvik ediyor. Bir müslüman, ilmi arttıkça daha iyi müslüman olur. Bir müslümanın ilmi arttıkça daha iyi müslüman olur. Cahil kaldıkça... Cahilden illallah, ondan bir hayır gelmez.

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

(فاطر: ٢٨)

(*Innemâ yahşâ'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ*)
“Allah’tan en çok âlim kulları korkar.” (Fâtır, 35/28) buyruluyor.

Allah’a iyi kulluk etmek için de âlim olmak lâzım! Dünyanın, ahiretin inceliklerini, hakikatlerini bilmek lâzım! Onun için, bizim dinimiz ilim üzerine kurulmuştur.

Avrupalı bir âlim diyor ki:

“—Avrupalı ilimde ilerledikçe dininden uzaklaşır.”

Neden? Hurafe dolu kitapları... İlimde ilerledikçe dininden uzaklaşır.

“—Müslüman ilimden uzaklaştıkça dininden uzaklaşır.” diyor.

Mukayese yapmış ikisini. Eski bir mecmuada okumuştum. Müslüman cahil kaldıkça dininden uzaklaşıyor, Avrupalı âlim oldukça dininden uzaklaşıyor. Neden? Avrupalı âlim oldukça bakıyor, o kitaplarda yazılan uydurma. Papazların yazdıkları yalan yanlış. Bir kısmı da cesaret gösteriyor, müslüman oluyor.

Şimdi Maurice Bucaille, Fransa'da Tıp profesörü, hoca kendisi, cerrah, operatör. Kur'an'ı incelemiş, Tevrat'ı incelemiş, İncil'i incelemiş. Kendisi hristiyanken incelemiş bunu. İncelemesinin sonunda, "Hak din Müslümanlıktır!" demiş, müslüman olmuş.

Mecbur, buraya gelecek. Bir tane din var, başka şey yok Salıverin insanları, doğru olsunlar, ilim adamı olsunlar, hakikati araştırınsınlar, dönüp dolaşıp geleceği yer burası. Başka kapı yok. Allah'ın rızası için şu dünya üzerinde başka bir kapı yok.

"—Ben Allah'a inansam, iyi ahlâklı olsam..."

Hiç bir şey olamazsın sen! İnsan, Allah'ın rızasını ve cemiyetin, insanın saadetinin prensiplerini hak dinde bulacak. Hak din İslâm. Çok duyduk öyle "Benim vicdanım temiz." diyen insanları, yan cebine koyduğu rüşvetleri... Nice nice temiz vicdanlı adamlar gördük, memleketin nelerini satmışlar, şey yapmışlardır. Onun için dindarlık... Başka hiç bir şey kurtarmaz.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ

(الحكيم، وابن لال عن ابن مسعود)

(*Re'sü'l-hikmeti mehàfetu'llàh*) [Hikmetin başı Allah korkusudur.]

¹¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.270, no:3258; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.84; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.141, no:5873; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.421, no:1350; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.56, no:12550.

İnsan Allah'tan korktu mu. bu dünyada hapse de girer, iflas da eder, her türlü sıkıntıya katlanır; imanını vermez. İman olmadı mı eğilir, bükülür...

Ebu's-Suud Efendi'ye sormuşlar:

“—Sen dürüst bir adam mısınız?” filan..

“—Altmış bin altına kadar kendimi denedim, dürüstüm.” demiş.

Altmış bin tane sarı lira, altın. Matematik bilenler hesabını yapsınlar bu günün parasıyla ne kadar para eder? O kadar teklif etmişler de haktan ayrılmamış müftü efendi. “O kadarına garantim var. O kadar teklif edildiği halde haktan ayrılmadım.” diyor.

Bizim dinimiz böyle işte ilme teşvik etmiştir, bir. İkincisi ilmi yazacağız! Unutulur. Şimdi ben bir şey söyledim. Keşke bir tanecik şey söylesem de insem, hatırdakalsa, tekrar ed ilse ... Eh, bir saat filan konuşuyoruz, on beş yirmi husus söylüyoruz. Bunların yarısı gider, hatırdakalmaz. Halbuki, yazarsan kalır.

Bizim bir arkadaşımız var, çok meraklı bir kimse, Allah selâmet versin... Mesleği de müsait. Anadolu'da diyar diyar geziyor. Yer olmasa, yol olmasa, vasıta olmasa, yürüyerek beş saatlik, altı saatlik yola râzı oluyor. Filanca yerde filanca evliyanın, mübarek zâtın türbesi varmış diye kalkıyor, oraya gidiyor. Böyle aşık bir kimse. Yol yok, vasıta yok... Besmeleyi çekiyor buradan vazifesini bitirdikten sonra akşam. Hadi bakalım dua, tesbih, zikir... Altı saat yürüyor, o adamı ziyaret edeceğim... O köye gidiyor meselâ.

Evine gittik. Siirt'in falanca kasabasında, filanca evliyaullahtan filanca zât... Hoop, dosyasını çıkarttı, açtı: Türbesinin şekli şöyleymiş, üstünde kubbe varmış. Kapıdan girdiğin zaman sağda şöyle sanduka varmış, önde şöyleymiş. Orada yatanın adı şuymuş, burada yatanın adı buymuş.

Hayret ettim yâni. Birinci sınıf ilim adamı gibi hepsini tesbit etmiş. Evliyâ Çelebi gibi... E nasıl? Hatırda kalması mümkün değil. Yazmış, dosyalamış, ondan sonra gayet muntazam... Devlet dairesi gibi dosyalamış hepsini, oradan söylüyor.

Yazmak güzel bir şeydir yâni.

Abdülaziz Efendi Hocamız Rh.A'in de böyle bu aynı kitabı okuyup yaptığı tercümeleri birisi kaydetmiş arkadaşlardan ağabeylerden. Şimdi onları topladı, bastıracak. Bak kaydedilmeseydi Abdülaziz Efendi'nin tercümesi olmayacaktı.

Yazmak lâzım, yazdığına da arada bakıp okumak lâzım! Herkesin şöyle cebinde bir defteri olmalı, güzel şeyleri yazmalı insan.

Güzel şeyleri yazmanın bir faydası da şudur ki: Onlara arada sırada baktıkça hafıza idmanı olur. Yâni bizim şu hafıza dediğimiz şey var ya hatırlamak, eski şeyleri unutmamak, hatırlamak. Hafıza, çalıştırdıkça kuvvetleniyor. Hani çalışınca eskiyip de demode oldu artık, bu yıprandı, çalışamaz hale geldi... Öyle olmuyor. Çalıştıkça kuvvetleniyor. Onun için o hadisleri yazmalı, güzel sözleri yazmalı, ayetlerden, şeylerden ezberlemeli Ramaz an münasebetiyle.

Böylece ilmini, bilgisini arttıрмаğa gayret etmeli.

e. Tevekkülün Şekli

Bir hadis-i şerif daha söyleyelim ve dersimize nihayet verelim:¹²

قَيْدَهَا وَتَوَكَّلْ

(خط. كر. عن ابن عمر. قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أُرْسِلُ وَأَتَوَكَّلُ؟ قَالَ فَزَكَّرُهُ. قال خط. متروك؛ طب)

(هـب. كر. عن جعفر عن أبيه)

RE. 336/13 (*Kayyidhâ ve tevekkel*) Kısa bir hadis-i şerif. (*Kayyidhâ ve tevekkel*) İki kelime var içinde. “Bağla da ondan sonra tevekkül et!”

Niye demiş bu sözü Peygamber SAS Efendimiz? Rivâyete göre Abdullah ibn-i Ömer, yâni halife Hazret-i Ömer RA’ın oğlu Abdullah. Abdullah ibn-i Ömer RA demiş ki: (*Yâ rasûlallah ürsilü ve etevekkelü*) “Devemi salıvereyim de Allah’a tevekkül mü edeyim?” Devesiyle geldi caminin yanına, içeri girecek. “Salıvereyim. Nasıl olsa mal benim. Allah benim malımı korur. Tevekkül edeyim ona, salıvereyim.” Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz: “Bağla da ondan sonra tevekkül et. Oraya, bir hurma kütüğüne, bir taşa, bir ağaca, bir çiviye, bir şeye bağla, ondan sonra tevekkül et.”

---

¹² Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.722, no:6616; Şeybânî, *el-Âhad ve’l-Mesânî*, c.II, s.172, no:971; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.368, no:633; İbn-i Kâni’, *Mu’cemü’s-Sahâbe*, c.II, s.210, no:712; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Esmâü’l-Mübheme*, c.I, s.50; Amr ibn-i Ümeyye ed-Damrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.101, no:5689; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.104, no:1905; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.520, no:18097; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XV, s.211, no:15340.

Burada bizim için çok önemli bir ders var: Allah'a iman eden tevekkül eder. Ve hadis-i şeriflerde de Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne tevekkül etmek bize tavsiye olunmuştur. Ayet-i kerimelerde bize:

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ

(الأحزاب: ٣)

(*Ve tevekkel ale'llah*) (Ahzâb, 33/3) diye emredip duruyor. "Allah'a tevekkül edin!" diye buyuruyor." Pekiyi, Allah'a tevekkül edeceğiz. Tevekkül nasıl olacak?

Yâni Allah'a itaat edeceğiz, işimizi Allah'a havale edeceğiz, (*Hasbünâ ente ve ni'me'l-vekîl yâ rabbî*) diyeceğiz. "Sen benim vekilim ol yâ Rabbi, sen benim namıma benim işlerimi idare et. Sen bana kâfîsin. Ben sana dayanınca yeter sin sen bana, kâfî gelirsin. Her işimi sana havale ettim, sana ısmarladım yâ Rabbi!" demek tevekkül etmek.

Bu, ayet-i kerimede emrediliyor bize. Çok ayetlerde, hadis-i şeriflerde emrediliyor. O halde işlerimizi Allah'a havale edelim. Ne yapalım biz? Oturalım. Yok! Tevekkülün mânâsı bu değil.

Tevekkül, çalıştıktan sonra neticeyi Allah'a havale etmektir. Deveyi bağladıktan sonra Allah'a havale etmektir. Tedbiri aldıktan sonra gerisini Allah'a bırakmaktır. Tohumu ektikten sonra mahsulü Allah'a bırakmaktır. Kendi üzerine düşen vazife yi yaptıktan sonra Allah'a tevekkül etmektir. "Ben bana düşen kulluk vazifemi yaptım. Sen bilirsin. Bundan sonrasını

nasıl dilersen, hükmüne, fermânına râzıyım yâ Rabbi!” deyip ondan sonra ona tevekkül etmektir.

Bunu iyi anlamazsa insan, bir tehlike var, tembelliğe düşebilir:

“—Ben Allah’a tevekkül ediyorum, Allah bana rızkımı gönderir. Meryem validemize ibadet ettiği yere yazın kış meyvası, yazın kış meyvası göndermiş ya, bana da gönderir...”

Gönderir ama, Allah’ın sana çalış dediği öteki emirler ne oluyor? Emirlerin bir kısmını tutup bir kısmını yapmamak olur mu? Allah çalış diyor:

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى

(النجم: ۳۹ - ۴۰)

(*Ve en leyse li'l-insâni illâ mâ saâ*) “İnsan ne için çalışırsa o eline geçer.” (Necm, 53/39) buyuruyor.

İbadet için de çalışacağız, evladımız için, rızık için ticaret vs. Bunların hepsi meşrû... Çalışmazsak, vazifemizi ihmal etmiş oluruz.

Hazret-i Ömer, bir kalabalığın yanından geçiyormuş. Asabi. Böyle terbiyeli ümmet istiyor. Kırbaç elinde... Ve kendisini mes ’ul hissediyor. Ben bu ümmetin başına vazifeli tayin edilmişim. Omuzlarımda yük var. Çatır çatır omuzlarım iniliyor o yükten, mesulüm bunlardan diye düşünüyor.

Bakmış orada oturuyorlar. Zihnine takılmış, gözüne takılmış.

Gidiyor yanlarına, soruyor. Diyor ki:

“—Siz ne kavimsiniz, ne yapıyorsunuz burada?”

Oturuyorlar onlar... Hazret-i Ömer bu. Elinde kırbaç... Halife...

Döver hepsini, asabi... Diyorlar ki:

“—Biz kanaat ehli mütevekkileriz. Allah’ın rızkına kanaat etmişiz, tevekkül etmişiz, oturuyoruz. Allah rızkımızı gönderir.”

Diyor ki:

“—Siz mütevekkil değil, müteekkilsiniz!”

Müteekkil demek, yiyici demek. “Siz tevekkül falan etmiyorsunuz, yiyicisiniz. Siz burada oturuyorsunuz, hazır yiyorsunuz. Başkası çalışıyor, başkasının çalışmasının, elinin emeğinin arttığı size gelince siz onu yiyorsunuz.

Mütevekkil o kimsedir ki, tarlayı sürer, tohumu eker. Ondan sonra Allah’ın rahmetine elini açar: “Sana tevekkül ettim yâ Rabbi, sen bilirsin, bu mahsulüme hayırlı eyle...” diye tevekkül eder. Kendi vazifesini yaptıktan sonra tevekkül eder.” diyor ve onları azarlıyor, dağıtıyor, çalışmaya teşvik ediyor.

Bu, İslâm’ın önemli prensiplerinden biridir. Yâni tevekkül edeceğiz. Her işimizi Allah’a havale ettik, ısmarladık. *Hasbüna’llah, ve ni’me’l-vekîl*. O bizim vekîlimizdir, o bize kâfidir. O bize yeter.

Güzel, imanın kavî, Allah’a teslim oluyorsun. Ama imanın kaviyse, Allah’ın öbür buyruklarını da tut! Çalış diyor, tembel durma diyor, başkasına faydalı ol diyor. Onu da öyle yapacaksın.

Tevekkülü bu mânâda anlayacağız. Devemizi bağlayacağız, ondan sonra tevekkül edeceğiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize dinimizin emirlerini lâıykıyla anlayıp şuurlu, uyanık müslüman olmayı nasib eylesin... Bize bahşedilmiş olan bu büyük devlet, bu büyük nimet, bu büyük saadet, müslüman olmak şerefi, Peygamber Efendimiz'in ümme ti olmak şerefının kadrini takdir ederek elden kaçırmamayı cümlemize nasibe eylesin...

Şu mübarek günler hürmetine cümlemizi feyizyâb eylesin... Sâlih amellere muvaffak eylesin... İnsanlara faydalı, güzel ahlâklı, âbid, zarif, kâmil, edîb kullar eylesin cümlemizi... Huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak, alnı ak, yüzü açık o larak çıkmayı cümlemize nasib ve müyesser eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

27. 06. 1982 İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü